

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 12^{ΗΣ} ΜΑΪΟΥ 1987

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΟΝΗ

Η ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΕΛ ΑΛΑΜΕΪΝ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥΜΠΑ

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Ἀκαδημαϊκοί, Στρατηγέ Κατσώτα, Κυρίαί και Κύριοι,

Ἐχω ἤδη ἀναπτύξει εἰς ἄλλας ὁμιλίας μου ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὸ πνεῦμα τῆς ἀντίστασεως ποῦ ἐπεκράτησεν εἰς τὴν Πατρίδα κατὰ τοῦ ἀδυσωπήτου κατακτητοῦ και τὸ ὁποῖον συνεπῆρε και ἐνεψύχωσε τοὺς νέους και τοὺς ἐξώθησε νὰ ἀναλάβουν πείσιμονα ἀγῶνα, μὲ ὅσα ἕκαστος διέθετε μέσα.

Τὸ πνεῦμα αὐτὸ ἔστειλε μαχητὰς εἴτε εἰς τὰ βουνά, εἴτε εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολήν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἤδη ὁ Ἑλληνικὸς Στόλος ἐμάχετο, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀφίξεώς του εἰς Ἀλεξάνδρειαν, παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Συμμάχων.

Ἐχω ἐπίσης ἀναπτύξει πῶς ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀξιοποίησε τὴν τάσιν τῆς διαφυγῆς τῶν χιλιάδων αὐτῶν διὰ τῆς δημιουργίας στρατιωτικῶν μονάδων αἱ ὁποῖαι θὰ ἐσυνέχιζαν, ὅπως τὸ Π. Ναυτικὸν τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ἐλευθέρων λαῶν.

Σὺν τῷ χρόνῳ αἱ ἐξ Ἑλλάδος διαφυγαὶ τῶν Ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ ἐλάβανον μεγαλυτέρας διαστάσεις και τόσας ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἀξιωματικῶν νὰ εἶναι πολὺ ἀνώτερος τοῦ ἀπαιτουμένου, διὰ τὴν πλαισίωσιν μονάδων δημιουργημένων ἐκ τῶν διαφευγόντων στρατιωτῶν.

Ἦδη ὑπῆρχεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μία ὑποτυπώδης και μᾶλλον συμβολικὴ ἡμπορῶ νὰ εἶπω παρουσία Ἑλληνικῆς στρατιωτικῆς μονάδος, ἡ ὁποία εἶχε ὀργανωθῆ κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ πολέμου τοῦ '40 και πρὸ τῆς Γερμανικῆς ἐπιθέσεως.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἢ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου τῶν Δυνάμεων τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, δηλαδὴ τῶν Ἄγγλων, εἶχεν ἀποφασίσει τὴν συγκρότησιν ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνικῆς Στρατιωτικῆς μονάδος, διὰ τῆς στρατεύσεως εἴτε ἐθελοντικῶς εἴτε ὑποχρεωτικῶς τῶν τέκνων τῆς ἐκεῖ ὁμογενείας.

Εἶχε σταλῆ τότε πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ ὁ συνταγματάρχης Οἰκονομopoulos μαζί μὲ μικρὸν ἐπιτελεῖον Ἀξιωματικῶν.

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου, ὁ ὁποῖος πάντοτε ὑπῆρξε πρωτοπόρος εἰς πᾶσαν προσφορὰν πρὸς τὴν Πατρίδα, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν ἔσπευσε νὰ στείλῃ τὰ παιδιὰ του νὰ καταταγοῦν.

Συνολικῶς περὶ τοὺς 900 Αἰγυπτῶται κατετάγησαν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 400 ἦσαν ἐθελονταί. Ἡ ὑποχρεωτικὴ στράτευσις ἴσχυσε μόνον διὰ τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὰς δύο κλάσεις 40-41.

Ἡ μονὰς αὐτὴ ἤρχισε ταχέως συγκροτουμένη καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Σίντι Μπίρ τῆς Ἀλεξανδρείας.

Λόγῳ τῆς ἐκδηλωθείσης ἐπιθέσεως τῶν Γερμανῶν, τὸ συγκροτηθὲν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τάγμα δὲν κατωρθώθη νὰ σταλῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τοῦτο μετεφέρθη εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Τζενέιφα παρὰ τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ.

Τὸ τάγμα αὐτὸ ἀπετέλεσε σὺν τῷ χρόνῳ τὸν πυρῆνα τῆς δημιουργίας νέων μικρῶν Ἑλληνικῶν στρατιωτικῶν μονάδων εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολήν.

Ὁ πυρῆν, ποῦ ἀνέφερα, ἀπεδείχθη ἀξιόλογος καὶ ἀποδοτικὸς καὶ τοῦτο διότι οἱ στρατευθέντες Αἰγυπτῶται ἦσαν μορφωμένοι, ὑψηλῆς πολιτιστικῆς στάθμης καὶ μὲ ἀνωτέραν τεχνολογικὴν κατάρτισιν.

Αὐτοὶ ἔδωσαν βραδύτερον εἰς τὰς συγκροτηθείσας διαδοχικῶς μηχανοκινήτους στρατιωτικὰς μονάδας χρησιμώτατα στελέχη, ὡς τοὺς πολυτιμοτάτους διερμηνεῖς καὶ τοὺς ἐξειδικευμένους τεχνίτας.

Πρέπει νὰ τονισθῆ, ὅτι πρωτοπόροι κατὰ τὴν στράτευσιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Αἰγύπτου ὑπῆρξαν τὰ τέκνα τῶν προϋχόντων τῆς ὁμογενείας.

Ἐξ ὧν ἐνθυμοῦμαι ἀναφέρειν τὰ ὀνόματα τῶν οἰκογενειῶν Σαλβάγου, τοὺς υἱοὺς Κοντομιχάλου, Μπενάκη, τοὺς υἱοὺς Καζούλη, Πηλαβάκη, Ροδοκανάκη, Χρυσοβέργη, Χρηστομάνου καὶ ἄλλων.

Περὶ τὰ μέσα Ἰουνίου 1941 κατέφθασαν εἰς Αἴγυπτον, μετὰ μακρὰς περιπετείας καὶ ταλαιπωρίας, καὶ τὰ ὑπολείμματα τῆς Ἑλληνικῆς Ταξιαρχίας τοῦ Ἑβρου. Ἡ Ταξιαρχία αὐτὴ, ἀφοῦ ἀντέταξε κατὰ τὴν ἐπίθεσιν τῶν Γερμανῶν πᾶσαν δυνατὴν ἄμυναν, συνεπτύχθη καὶ διελθοῦσα τὸν Ἑβρον κατέφυγε, καθ' ἃς εἶχε διαταγὰς, εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἐκεῖ συμφώνως πρὸς τὸ διεθνὲς Δίκαιον ἀξιωματικοὶ καὶ ἄνδρες ἀφωπλίσθησαν καὶ περιορίσθησαν εἰς Στρατόπεδον πλησίον τῆς Περγάμου.

Ἐπίμονοι καὶ ἀπεγνωσμένοι ἤμπορῶ νὰ εἶπω προσπάθειαι τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ τῶν Βρετανικῶν διπλωματικῶν ἀρχῶν ἀνελήφθησαν διὰ νὰ ἐπιτραπῇ ἡ μετάβασις τῆς ὤσ ἄνω δυνάμεως εἰς Αἴγυπτον, ἄνευ ὅμως εὐνοϊκῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τοῦτο κυρίως, διότι, οἱ Τοῦρκοι βλέποντες τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην στρατιωτικὴν ὑπεροχὴν τῶν Γερμανῶν, δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἐκτεθοῦν εἰς τὴν κατηγορίαν ὅτι ἐβοήθουν τοὺς ἀντιπάλους των. Τέλος μετὰ τὰς πείσμονας προσπάθειας Ἑλλήνων καὶ Ἄγγλων, ἀλλὰ καὶ κυρίως ὅταν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐφάνη μιὰ κάποια βελτίωσις τῆς στρατιωτικῆς καταστάσεως τῶν Συμμάχων, ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις, ὑπολογίζουσα φυσικὰ τὰ πάντα καὶ μὴ θέλουσα νὰ δυσαρεστήσῃ πλέον τοὺς Συμμάχους, ἐπέτρεψε τὴν διὰ τοῦ ἐδάφους τῆς μετάβασις τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν εἰς Μέσσην Ἀνατολήν.

Ἄτυχῶς ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Διοικητὴς τῆς Ταξιαρχίας αὐτῆς ὑποστράτηγος Ἰωάννης Ζήσης, μὴ δυνάμενος νὰ ἀνεχθῇ τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν ἠτοκτόνησεν.

Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς Ταξιαρχίας εἰς τὸ Τουρκικὸν Στρατόπεδον ἡ Γερμανικὴ προπαγάνδα ἐπέτυχε νὰ πείσῃ ἀρκετοὺς ἐκ τῶν ἀνδρῶν τῆς Ταξιαρχίας περὶ δῆθεν τοῦ ἀδυνάτου τῆς νίκης τῶν Συμμάχων καὶ νὰ κάμψῃ οὕτω τὸ ἠθικόν των, μὲ ἀποτέλεσμα πολλοὶ ἐξ αὐτῶν νὰ δεχθοῦν νὰ σταλοῦν «οἰκαδε». Οἱ ἐναπομείναντες, τῶν ὁποίων τὸ ἠθικὸν μετὰ τὰ ὅσα ὑπέστησαν, ἦτο χαμηλὸν ἠνώθησαν μὲ τὰς δυνάμεις τοῦ πυρῆνος ποῦ ἀνέφερα ἤδη.

Μὲ αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινον δυναμικὸν τῶν δύο ἀνωτέρω κατηγοριῶν συνεστήθη κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1941 ἡ 1η Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία.

Ἀρχικῶς διοικητὴς ἐτοποθετήθη ὁ συνταγματάρχης Ἀντωνίου, ὁ ὁποῖος ὅμως λόγῳ ἀσθενείας ἀντικατεστάθη προσωρινῶς παρὰ τοῦ ὑποστρατήγου Μαραβέα.

Ἡ κατ' αὐτὸν τὸν ὄχι καὶ πολὺ ἐνθαρρυντικὸν τρόπον συγκροτηθεῖσα Ταξιαρχία, ἤρχισε μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἀρμοδίων Βρετανικῶν ὑπηρεσιῶν νὰ ἀποκτᾷ τὸν στοιχειώδη ἐξοπλισμὸν καὶ νὰ λαμβάνῃ τὴν βασικὴν ἐκπαίδευσιν ἀξιωματικῶν καὶ ἀνδρῶν εἰς τὰ Βρετανικὰ ὄπλα καὶ συστήματα.

Ἡ πλήρης ἀνάπτυξις τῆς Ταξιαρχίας εἰς BRIGADE GROUP ἐκ τριῶν ταγμάτων ἐπετεύχθη σὺν τῷ χρόνῳ προοδευτικῶς.

Ἡ διοίκησις τῶν τριῶν ὡς ἄνω ταγμάτων ἀνετέθη εἰς τοὺς ταγματάρχας Καραθανάσσην, Καλοκούρη καὶ Ἀρτέμην, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου λόγῳ τῆς παρατεινομένης ἀσθενείας τοῦ Ἀντωνίου ἀνεζητεῖτο ὁ κατάλληλος ἀνώτατος ἀξιωματικὸς διὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς διοικήσεως τῆς Ταξιαρχίας, δοθέντος ὅτι ὁ προσωρινῶς ἐκτελῶν τὰ καθήκοντα αὐτὰ ὑπο-

στράτηγος Μαραβέας προωρίζετο νὰ ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐπιτελείου τῶν εἰς Μέσσην Ἀνατολὴν στρατιωτικῶν μας δυνάμεων.

Ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διαφυγὴ ἐξ Ἑλλάδος τοῦ ἀειμνήστου πολιτικοῦ Παν. Κανελλοπούλου εἶχεν ὡς συνέπειαν τὸν ἀνασχηματισμὸν τῆς Κυβερνήσεως Τσουδεροῦ. Εἰς τὴν νέαν Κυβέρνησιν ὁ Κανελλόπουλος ὠρκίσθη ὡς Ἀντιπρόεδρος καὶ Ἐπιτελεῖος τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης μὲ ὑπουργοὺς Ναυτικῶν τὸν ναύαρχον Καββαδῖαν καὶ Ἀεροπορίας τὸν στρατηγὸν Νικολαΐδην.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε κατορθώσει νὰ φθάσῃ ἐξ Ἑλλάδος ὁ συνταγματάρχης Πανστανίας Κατσώτας, ὁ ὁποῖος ἀρχικῶς ἀνέλαβε τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν τοῦ Ἐπιτελείου Στρατιωτικῶν. Τελικῶς οὗτος ἐπέλεγε ὡς ὀριστικὸς Διοικητὴς τῆς 1ης Ἑλληνικῆς Ταξιαρχίας.

Ὁ συνταγματάρχης Κατσώτας εἶναι πανελληνίως γνωστός. Μετὰ τὸν πόλεμον ἐπολιτεύθη καὶ διετέλεσεν Ἐπιτελεῖος καὶ ἐξελέγη βραδύτερον Δήμαρχος Ἀθηναίων. Τὸν γνωρίζω καλά, εἴμεθα παλαιοὶ φίλοι. Ὁ Κατσώτας ἦτο λαμπρὸς πολεμιστὴς, ἰκανώτατος, ὀργανωτικὸς, ἄτρομος, ἐπιβλητικὸς καὶ μὲ μεγάλο κύρος εἰς τὸν στρατὸν, ἰδίως εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὸν εἶχαν γνωρίσει εἰς τὴν μάχην.

Ἦτο ὄντως ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν τινὰ τῶν εὐρισκομένων εἰς τὴν Αἴγυπτον στελεχῶν τοῦ Στρατοῦ, ἀτυχῶς λόγῳ κυρίως τῆς ἀργίας εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν καταδικασμένα νὰ παραμένουν, ἠσχολοῦντο εἰς ἀτέρμονας συζητήσεις, ὁ Κατσώτας δὲν ἐσκέπετο, καὶ ἔχω προσωπικὴν ἀντίληψιν περὶ τούτου, οὐδὲν ἄλλο παρὰ τὴν ὀφειλομένην πολεμικὴν προσπάθειαν παντὸς Ἑλλήνου, καὶ ἰδίως Ἀξιωματικοῦ.

Εὐθὺς ὡς ὁ Κατσώτας ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Ταξιαρχίας ἤρχισεν ἀμέσως μίαν ἐργώδη καὶ συνεχῆ προσπάθειαν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐκπαιδεύσῃ τὴν μεγάλην μονάδα του, νὰ τὴν ἐξοπλίσῃ ἀρτίως καὶ νὰ τὴν προωθήσῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὸ μέτωπον.

Το ἐπιτελεῖον ἀπετελέσθη ἀπὸ τοὺς:

Ἀντ/ρχην	Λαΐον	ὡς ἐπιτελεῖον
»	Μελάδην	ὡς Δ/ντὴν Τεχν. Ἐπιτελεῖου
Ταγ/ρχην	Σακελλαρίου	II Γραφεῖον
»	Τριμούλην	IV »
Λογαγὸν	Τζαννετῆν	III »

Διερμηνεῖς ὠρίσθησαν οἱ Αἰγυπτῶται Κ. Σαλβάγος, Π. καὶ Ε. Κοντομίχαλος καὶ Α. Μπενάκης.

Αἱ διοικήσεις τῆς Ταξιαρχίας συνεκροτήθησαν κατὰ Αὐγουστον τοῦ 1942 ὡς ἀκολουθῶς:

Διοικητής:	Π. ΚΑΤΣΩΤΑΣ	Συν/ρχης
Ἐπιτελάρχης:	Δ. ΛΑΪΟΣ	Ἄντ/ρχης
1ον Τάγμα:	Ι. ΣΩΤΗΡΙΟΥ	Συν/ρχης
Ἐπ/τής	ΤΖΟΥΒΑΡΑΣ	Λ/γός
2ον Τάγμα:	ΤΡ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑΚΟΣ	Συν/ρχης
Ἐπ/τής	ΠΑΛΑΙΟΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ	Τ/χης
3ον Τάγμα:	ΜΕΣΣΗΝΟΠΟΥΛΟΣ	Σ/ρχης
Ἐπ/τής	ΣΚΙΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	Λ/γός
1ον Σύντ. Πυρ.:	Ἄρχικῶς ὠργανώθη παρὰ τοῦ	Συν/ρχου ΛΕΓΓΕΡΗ
Δ/τής	ΔΑΣΚΑΡΟΛΗΣ	Συν/ρχης
Υ/Τ	ΘΕΟΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ	Συν/ρχης
Μοῖρα Α/Τ Πυρ.	ΧΟΥΝΤΑΣ	Λογ/γός
Λόχος Πυροβ.	ΣΟΡΟΚΟΣ	ὕπ/γός
» Μηχαν.	ΚΥΦΩΝΙΔΗΣ	Ταγ/χης
» Διαβιβασ.	ΚΟΛΟΤΟΥΡΟΣ	Λοχ/γός
» Μεταφορῶν	ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗΣ	Λοχ/γός
Συν. Ἐπισκευῶν	ΣΑΚΚΑΣ	Λοχ/γός
Χειρουργεῖον	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ	ιατρὸς
	ΖΕΡΒΑΚΟΣ	ὕπ/τρος

Ἡ σύνθεσις τῆς 1ης Ἑλληνικῆς Ταξιαρχίας ἦτο ἰδιόρρυθμος. Κατὰ βάσιν ἦτο μηχανοκίνητος. Περιελάμβανεν ὅλα τὰ στοιχεῖα Βρετανικῆς Μεραρχίας, συνθέσεως ἐρήμου εἰς μικροτέραν κλίμακα, ἀλλὰ μὲ μονάδα ἐνισχύσεων ἢ ὁποῖα ἀνετέθη εἰς τὸν Ἄντ/ρχην Πόρτολον.

Οἱ Βρεταννοὶ ἐγνώριζαν ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ταξιαρχίας ἦτο νὰ συμπληρῶσιν οἱ ἄνδρες τῆς ταχέως τὴν ἐκπαίδευσίν των, νὰ ἐφοδιασθοῦν μὲ τὸ ἀπαραίτητον ὑλικόν, καὶ νὰ προωθηθοῦν εἰς τὴν ἐρημον. Εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς ἐντυπώσεως αὐτῆς τῶν Συμμάχων συνέβαλε κατὰ πολὺ ὁ εἰς Λονδίνον εὑρισκόμενος Βασιλεὺς Γεώργιος. Ὅταν ὁ Τσῶρτσιλ μετὰ τὰ ἀτυχήματα τῆς 8ης Στρατιᾶς εἶχε προβῆ εἰς ἀντικατάστασιν τῆς στρατιωτικῆς ἡγεσίας εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολήν καὶ εἶχε τοποθετήσῃ ὡς Ἀρχιστράτηγον τὸν Alexander καὶ ὡς διοικητὴν τῆς 8ης Στρατιᾶς τὸν Montgomery, ὁ νέος Ἀρχιστράτηγος

εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὸν Βασιλέα ὡς ἡγέτην μιᾶς τῶν Συμμαχικῶν χωρῶν τῆς ὁποίας αἱ Ἐνοπλιοὶ Δυνάμεις συμμετεῖχαν εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις.

Τότε, ὡς ἀφηγήθη ὁ Alexander εἰς τὸν Κατσῶταν, ὁ Βασιλεὺς εἶχεν εἶπει ὅτι «εἰς τὴν Αἴγυπτον ποῦ πᾶτε θὰ εὑρετε μιὰν Ἑλληνικὴν μονάδα ἢ ὁποία εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ εἶναι συντόμως ἰκανὴ νὰ συμβάλῃ εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα», καὶ κατέληξε συστήσας θερμῶς τὸν Διοικητὴν τῆς Κατσῶταν.

Περὶ τὰ τέλη Μαΐου 1942 ἡ Ταξιαρχία μετεφέρθη εἰς τὴν περιοχὴν Μπάαλμπεκ, Φορκλὸς καὶ Παλμύρα, ὅπου ἐξεπαιδεύοντο οἱ Νέοι Ζηλανδοὶ καὶ Αὐστραλοὶ ὑπὸ τὸν θρυλικὸν στρατηγὸν Φρέϊμπεργκ.

Ἡ περιοχὴ αὐτὴ ἐπελέγη διότι ἦτο καταλληλοτάτη διὰ τὴν ἐκπαιδεύσιν, δοθέντος ὅτι αἱ συνθήκαι ἀπὸ ἀπόψεως κλίματος, ἐδάφους καὶ διαβιώσεως, ἦσαν σχεδὸν παρόμοιαι πρὸς τὰς συνθήκας τῆς Δυτικῆς Ἐρήμου ὅπου ἐμάχετο ἀπὸ μακροῦ ἡ 8η Στρατιὰ καὶ ὅπου θὰ ἐλάμβανε θέσιν ἡ Ταξιαρχία μας.

Τὴν 25-3-42 παρεδόθησαν εἰς τὰ τρία τάγματα τῆς Ταξιαρχίας ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ, παρὰ τοῦ ἀφιχθέντος εἰς Αἴγυπτον Βασιλέως, αἱ σημαῖαι τῶν αἰ ὁποῖαι εἶχον φιλοτεχνηθῆ παρὰ τῶν Ἑλληνίδων Κυριῶν τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἡ 1η μεγάλη Ἑλληνικὴ μονὰς ἢ ὁποία εἶχε συγκροτηθῆ εἰς τὴν Μέσσην Ἀνατολὴν κατὰ τὸν τρόπον ποῦ ἀνέφερα προηγουμένως, ἤρχισε πλέον νὰ δημιουργῆται.

Ἐπρεπε νὰ ὀργανωθῆ καὶ νὰ ἐκπαιδευθῆ τὸ ταχύτερον, ἀφοῦ εἶχε σκοπὸν νὰ πολεμήσῃ.

Ἀλλὰ πολεμικὴ ἐκπαίδευσις δὲν νοεῖται νὰ γίνεταί κοντὰ εἰς μεγάλην πόλιν ποῦ μὲ τοὺς παντοειδεῖς πειρασμούς της δὲν προσεφέρετο φυσικὰ διὰ παρομοίαν ἀποστολῆν.

Ἀπὸ ἐπιχειρησιακῆς πλευρᾶς ἡ μονὰς αὐτὴ ὑπήγετο ὑπὸ τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον τῆς Μέσσης Ἀνατολῆς, δηλαδὴ τοὺς Ἄγγλους.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ταξιαρχία μετεστάθμευσε καὶ ὑπήχθη ὑπὸ τὴν 2αν Νεοζηλανδικὴν Μεραρχίαν ἢ ὁποία ἐστάθμευσεν εἰς τὸ Μπάαλμπεκ. Διοικητὴς αὐτῆς ἦτο ὁ στρατηγὸς Φρέϊμπεργκ, ὁ ὁποῖος εἶχε πολεμήσει εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἦτο φλογερὸς φιλέλλην. Ὁ στρατηγὸς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς περιέβαλε μὲ ἰδιαιτέραν φροντίδα καὶ προσοχὴν τὴν Ἑλληνικὴν μονάδα.

Ἡ Ταξιαρχία ἐγκατεστάθη παρὰ τὰς ὑπερποντίους αὐτὰς δυνάμεις εἰς εὐρύτατον καὶ λιάν κατάλληλον χῶρον, κοντὰ εἰς τὸ χωρίον Ρὰς Μπάαλμπεκ.

Αἱ διαταγαὶ καὶ ὁδηγίαι, ποῦ ἐδόθησαν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Φρέϊμπεργκ ἀπέβλεπαν.

— εἰς τὴν ὀχύρωσιν ὀρισμένης τοποθεσίας ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐνδεχομένως νὰ ὑποχρεοῦτο ἡ Ταξιαρχία νὰ ἀμυνθῆ καί,

— εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς πολεμικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλληνικῆς μονάδος διὰ ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν ἔρημον.

Εὐχάριστος ἦτο ἡ συγκυρία, ὅτι ἡ γύρω περιοχή καταφεῖτο ἀπὸ Ἀραβικοῦς πληθυσμούς, ποὺ ἐπρέσβευον τὸ Ἑλληνορθόδοξον δόγμα.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εἰς τὸν Λίβανον καὶ τὴν Συρίαν προπαρασκευάζετο μία εὐρεία περιοχή ὡς τοποθεσία ἀμύνης μετέωπον πρὸς Βορρᾶν καὶ με σκοπὸν τὴν ἀποκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ Ρωσικαὶ Δυνάμεις θὰ ὑπέκυπταν καὶ συνεπῶς οἱ Γερμανοὶ θὰ ἠμποροῦσαν νὰ εἰσβάλουν με κατεύθυνσιν πρὸς Νότον κατὰ τῶν ἐν Μέσῃ Ἀνατολῇ Συμμαχικῶν Δυνάμεων.

Ἡ Ταξιαρχία συνέταξε τὸ σχέδιον ἀμύνης τοῦ τομέως τῆς καὶ ἐπέδοθη εἰς τὴν ὀχύρωσίν του.

Οὕτω κατεσκευάσθησαν καὶ ὀργανώθησαν ἔργα μάχης, ὀλμοβολεῖα, πυροβολεῖα, πολυβολεῖα, παρατηρητήρια, συρματοπλέγματα, ναρκοπέδια, σταθμοὶ διοικήσεως, σταθμοὶ ἐπιδέσεως τραυματιῶν κ.λπ.

Εὐτυχῶς, ταχέως ἡ ἐξέλιξις τῶν πολεμικῶν γεγονότων εἰς ὅλα τὰ μέτωπα ἐπέφερε τὴν ριζικὴν ἀλλαγὴν τῶν στρατηγικῶν σχεδίων τῶν Συμμάχων.

Ἡ ἡγεσία τῆς 8ης Στρατιᾶς, κατόπιν προσωπικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Τσῶρτσιλ, εἶχεν ἀντικατασταθῆ πλέον καὶ οἱ νέοι ἡγέται ἠκολούθουν τελείως διαφορετικὴν στρατηγικὴν καὶ τακτικὴν, πρὸς αὐτὰς τῶν προκατόχων.

Ὡς ἀρχιστράτηγος εἶχεν, ὡς ἀνέφερα ἤδη, τοποθετηθῆ διὰ τὴν περιοχήν τῆς Ἀφρικῆς ὁ ἀποδεδειγμένως ἐπιτυχῶν ἕως τότε λίαν εὐφήμεως γνωστὸς στρατηγὸς Alexander καὶ ὡς Διοικητῆς τῆς 8ης Στρατιᾶς ὁ μᾶλλον ἄγνωστος εἰς τὸ εὐρὸ κοινόν, ἀλλὰ λίαν γνωστὸς εἰς τοὺς ἡγέτας τοῦ πολέμου πολιτικούς, Τσῶρτσιλ καὶ Ρουῖσβελτ, στρατηγὸς Montgomery.

Διὰ νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν καλῶς ὁποία ἀλλαγὴ εἶχεν ἐπέλθει μετὰ τὰς νέας τοποθετήσεις εἰς τὸν σχεδιασμὸν καὶ τὴν κατάρτισιν τῶν βασικῶν γραμμῶν τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, θὰ σᾶς ἀναγνώσω τὴν πρώτην ἡμερησίαν διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ Montgomery, τὴν ὁποίαν ἐξέδωσεν οὗτος τὴν ἐπομένην τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ Διοικητοῦ τῆς 8ης Στρατιᾶς.

Ἴδου αὐτή.

«Ἡ 8η Στρατιὰ θὰ διατηρήσῃ τὰς θέσεις τῆς. Οὐδεμία ἀπολύτως ὑποχώρησις θὰ ὑπάρξῃ. Βλέπετε ὅλοι πρὸς Δυσμάς. Ὑπογραφή στρατηγὸς Montgomery».

Ἀντιλαμβάνεσθε φυσικὰ τί ἐσήμαινεν ἡ ἡμερησία αὐτὴ διαταγὴ δι' ὅλους τοὺς μαχητὰς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

Ἡ 8η Στρατιά εἶχεν εὔρει ἐπιτέλους τὸν κατάλληλον ἡγέτην.

Ὁ νέος αὐτὸς ἄνεμος ποῦ ἤρχισε νὰ πνέη ἐπηρέασε καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ταξιαρχίαν μὲ συνέπειαν νὰ ὑποβάλλωνται ἀλλεπάλληλα αἰτήματα πρὸς ταχειῖαν προώθησίν της εἰς τὸ Μέτωπον.

Κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν εὐρίσκετο κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας εἰς Αἴγυπτον ὁ Βρεταννὸς Πρωθυπουργός, ὁ Τσῶρτσιλ. Ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως Κανελλόπουλος ἐπωφελήθη τῆς παρουσίας τοῦ Βρεταννοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ ὑπέβαλε τὸ Ἑλληνικὸν αἶτημα περὶ προώθησεως τῆς Ταξιαρχίας μας εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ μετώπου.

Ὁ Τσῶρτσιλ συνεφώνησε καὶ συνηγόρησεν ἐπὶ τούτου πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον καὶ οὕτω ἀπεφασίσθη ἡ ὅσον τὸ δυνατόν ταχεῖα προώθησις αὐτῆς εἰς τὸ Ἑλ Ἀλαμεῖν.

Προηγουμένως συνεπληρώθησαν αἱ εἰς ὑλικὸν ἐλλείψεις καὶ ἀντικατεστάθησαν τὰ παλαιὰ μέσα μάχης καὶ τὰ ὄπλα μὲ νεώτερα καὶ τελειότερα.

Πρὸς ταχειῖαν ἐκτέλεσιν ὄλων αὐτῶν τῶν ἀναγκῶν ἡ Ἑλληνικὴ μονὰς εἶχε μετασταθμεύσει εἰς Ἀμιρίαν, κειμένην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πρὸς Ἑλ Ἀλαμεῖν. Θαυμασιά σύμπτωσις.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 30 Αὐγούστου ἐξαπελύθη ἡ ἀναμενομένη ἐπίθεσις τοῦ Ρόμμελ.

Εἰς τὴν πραγματικότητα ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς ἀπεγνωσμένης προσπάθειας τοῦ Ἀξονος πρὸς ἀνατροπὴν τῆς Βρεταννικῆς 8ης Στρατιᾶς καὶ καταλήψεως τῆς Αἰγύπτου.

Ὅταν ὁ Ρόμμελ ἐξαπέλυσε τὴν ἐπίθεσιν αὐτήν, εἶπε τὴν περίφημον φράσιν του:

«Ἡ τῶρα ἢ ποτέ».

Ὁ νέος ὁμως Διοικητὴς τῆς 8ης Στρατιᾶς εἶχε προλάβει, ἐντὸς τῶν 15 ἡμερῶν ποῦ εἶχε παραλάβει, νὰ προβῇ εἰς τὰ καταλλήλους ἐνεργείας καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἀπαραίτητα μέτρα.

Ὁ ἐχθρὸς εἶχε στρέψει τὴν κυρίαν προσπάθειάν του κατὰ τοῦ νοτίου τομέως τῆς Συμμαχικῆς παρατάξεως. Ἐπέτυχε ἐντὸς τῆς νυκτὸς νὰ διανοίξῃ διόδους μέσα ἀπὸ τὰ συμμαχικὰ ναρκοπέδια.

Αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις, ὅλαι τεθωρακισμέναι ἢ μηχανοκίνητοι, ἐπροχώρησαν περὶ τὰ 10 χιλιόμετρα, ἀπωθοῦσαι μίαν Ἀγγλικὴν τεθωρακισμένην Μεραρχίαν, τῆς ὁποίας ἀποστολὴ ἦτο ἡ ἐπιβράδυνσις τῶν κινήσεων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἡ δημιουργία σημαντικῆς φθορᾶς εἰς αὐτόν.

Πρὸ τῆς ἀντιστάσεως αὐτῆς αἱ Γερμανικαὶ δυνάμεις ἔστρεψαν πρὸς Βορρᾶν, ἀλλὰ ἐκεῖ προσέκρουσαν ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων Ἀλάμ Ἑλ Χάλφα, τὴν μεγάλην σημασίαν τῶν ὁποίων εἶχεν ἀντιληφθῆ καλῶς ὁ Montgomery καὶ πέριξ τῶν ὁποίων εἶχε τοποθετήσῃ τρεῖς μεραρχίας.

Συγχρόνως εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν τῶν ὑψωμάτων αὐτῶν περιοχὴν διεξήγετο ἄλλη

μάχη, κατά την οποίαν αἱ δυνάμεις τοῦ Ρόμμελ ὑπέστησαν τεραστίας ἀπωλείας εἰς προσωπικὸν καὶ ὑλικόν. Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν ἐφονεύθησαν οἱ Γερμανοὶ στρατηγοὶ Βίσμארκ καὶ Νέχριγκ.

Ὑπὸ τὴν τρομερὰν πίεσιν τῆς 8ης Στρατιᾶς ὁ Ρόμμελ ὑπεχρεώθη τὴν 5ην Σεπτεμβρίου νὰ διακόψῃ τὴν ἐπίθεσιν καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ, ἐγκαταλείπων ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης μεγάλον ἀριθμὸν κατεστραμμένων Ἀρμάτων Μάχης καὶ μηχανοκινήτων.

Μὲ τὴν ἀπώλειαν τῆς μάχης αὐτῆς οἱ Γερμανοὶ ἔχασαν κάθε ἐλπίδα νὰ προελάσουν καὶ νὰ καταλάβουν τὴν Αἴγυπτον, τὸ Σουέζ καὶ τὰ πετρέλαια τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

Ἡ σύγκρουσις αὐτὴ ἦτο ἡ δευτέρα μάχη τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν, ἡ ὁποία ἔμεινε εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς «μάχη Ἑλ Χάλφα» καὶ σήμερον διδάσκεται εἰς τὰς Σχολὰς πολέμου, ὡς εἰς ἄριστος εἰς τὴν σύλληψιν ἀλλὰ ἀποτυχῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐπιθετικὸς ἐλιγμὸς τοῦ Ρόμμελ, πρὸ πάντων ὅμως διδάσκεται ὡς ἕνας θαυμάσιος καὶ κατὰ τὴν σύλληψιν καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀμυντικὸς ἐλιγμὸς τοῦ Montgomery.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας ποὺ διεξήγετο ἡ μάχη αὐτὴ εὐρίσκετο εἰς κατάστασιν συναγερμού εἰς τὰς θέσεις της εἰς τὴν τοποθεσίαν τῆς Ἀμιρίας καὶ ἐν ἀπολύτῳ ἐτοιμότητι, διὰ νὰ ἐμπλακῇ, ἐὰν ἡ ἐξέλιξις τῆς μάχης τὸ ἐπέβαλεν, εἰς τὸν ἀγῶνα.

Ὅταν μελετᾷ κανεὶς τὴν μάχην τοῦ Ἀλάμ Ἑλ Χάλφα, ἀσφαλῶς θὰ διερωτηθῇ τί θὰ συνέβαιναν ἐὰν ὁ Ρόμμελ ἔλεγε τὸ «τώρα ἢ ποτὲ» 20 ἡμέρας ἐνωρίτερον. Τότε ποὺ εἰς τὸ Βρετανικὸν στρατόπεδον ὑπῆρχεν ἀβεβαιότης, ἀμφιβολία καὶ ἀπογοήτευσις. Τότε ποὺ οἱ ἡγέται ἐτέλουν ὑπὸ τὴν ἐπίρρειαν τῶν προσφάτων ἡττῶν των, τότε ὅταν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Montgomery. Καὶ ὅταν κανεὶς δὲν εἶχε διακρίνει τὴν ζωτικὴν σημασίαν τῶν ὑψωμάτων Ἀλάμ Ἑλ Χάλφα.

Καὶ οἱ μελετῆται διδάσκονται νὰ διακρίνουν ποίαν ἐπίδρασιν ἔχουν ἡ τύχη καὶ ὁ ἡγήτωρ.

Εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην αὐτὴν ἡ Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία, οὕσα πλέον ἐτοίμη καὶ ἀξιόμαχος, ἔλαβε διαταγὴν νὰ προωθηθῇ εἰς τὸ Ἑλ Ἀλαμείν.

Καὶ τώρα θὰ προσπαθῶ νὰ δώσω ὅσον εἶναι δυνατόν μίαν γενικὴν εἰκόνα τῆς τρίτης καὶ κρισιμωτέρας μάχης. Τῆς ἀποφασιστικῆς μάχης τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν. Τὴν 9ην Σεπτεμβρίου 1942 ἡ Ταξιαρχία μετεστάθμευσε διὰ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ Μετώπου, κάτι ποὺ ἀπετέλει τὴν εὐχὴν ὅλων τῶν εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολὴν εὐρισκομένων Ἑλλήνων.

Μεταφερομένη δι' αὐτοκινήτων μέσῳ τῆς ἐρήμου καὶ ἀκολουθοῦσα πορείαν νοτιῶς τῆς Ἀμιρίας, ἀφήχθη εἰς τὸ Μέτωπον, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε τὴν τοποθεσίαν τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν.

Ἀπὸ τὴν πυκνότητα τῆς κυκλοφοριακῆς κινήσεως ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴν ἀμμοθύελλαν ποὺ ἐπεκράτει κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εἶχε δημιουργηθῆ ἓνα τεράστιον νέφος σκόνης τὸ ὁποῖον ἐτύλιγε κυριολεκτικῶς στρατιώτας καὶ ἄρματα καὶ εἶχε τόσον μεγάλην πυκνότητα ὥστε ἔκανε τοὺς ἄνδρας νὰ ὁμοιάζουν μὲ ἀλλόκοτα ὄντα ἐνὸς ἄλλου πλανήτου.

Λόγω αὐτῶν τῶν δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν, μερικαὶ φάλαγγες αὐτοκινήτων τῆς Ταξιαρχίας ἐκινδύνευσαν νὰ χάσουν τὸν προσανατολισμὸν των καὶ λόγῳ τῆς χρονοτριβῆς ποὺ ἐπέφεραν αἱ διορθώσεις τῆς πορείας ἐδημιουργήθη ἀρκετὴ καθυστέρησις.

Τέλος, ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα ἡ Ταξιαρχία ἔφθασεν εἰς τὸν προορισμὸν της καὶ ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὴν Νεοζηλανδικὴν ἀμυντικὴν τοποθεσίαν τοῦ Ἄλὰμ Ναγκιλ, ὅπου ἔτυχε θερμότητος ὑποδοχῆς μὲ ἐκδηλώσεις χαρᾶς καὶ ἡμπορῶ νὰ εἴπω καὶ στοργῆς παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Φρέϊμπεργκ.

Ἐδῶ πρέπει νὰ ἐπαναλάβω κάτι τὸ ὁποῖον ἔχω ἀναφέρει καὶ εἰς ἄλλην ὁμιλίαν μου, ὅτι ὁ στρατηγὸς Φρέϊμπεργκ ἦτο τότε ὁ μόνος ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον ὁ ὁποῖος εἶχε τιμηθῆ δύο φορές μὲ τὸ μεγαλύτερον Ἀγγλικὸν στρατιωτικὸν παράσημον ποὺ σπανίως ἀπονέμεται εἰς ζῶντας, τὸ περίφημον Victoria Cross.

Ἡ Ταξιαρχία εὐρίσκετο πλέον εἰς τὸ πεδίον τῶν ἱστορικῶν συγκρούσεων τῆς Βορειοανατολικῆς Ἀφρικῆς. Μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Μετώπου τῶν Ἐλευθέρων Λαῶν.

Ἡ δυτικὴ Ἐρημος τῆς Αἰγύπτου εἶναι ἀπέραντος, ἀλλὰ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν της εἶναι εὐρεία καὶ βατὴ εἰς τὰ τροχοφόρα, πλὴν μιᾶς μικρᾶς ζώνης, ἡ ὁποία δημιουργεῖται ἀφ' ἐνὸς ἀπὸ τὴν ὕπαρξιν τῆς πασιγνώστου φυσικῆς καταπτώσεως τῆς ἀποκαλουμένης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μὲ τὴν ἀπαισίας σημασίας λέξιν Qattara, Καττάρρα.

Καὶ ὅμως ὅπως πολλὰ παράδοξα παρουσιάζονται συχνὰ εἰς τὴν ζωὴν οὕτω καὶ ἡ τοποθεσία μὲ τὸ δυσοῖωνον ὄνομα τῆς Καττάρρα ὑπῆρξε, παρὰ τὸ τρομερὸν ὄνομά της, ἡ φυσικὴ ἀσπίς ἡ ὁποία ἔσωσε τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Ρόμμελ.

Κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἐγκαταστάσεως ἡ Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία ὑπέστη ἐπίθεσιν παρὰ τῆς Γερμανικῆς Ἀεροπορίας. Ἐβλήθη τὸ Σύνταγμα Πυροβολικοῦ της μὲ συνέπειαν νὰ ὑποστῇ ἀπωλείας 3 νεκρῶν καὶ 15 τραυματιῶν.

Ἦτο τὸ πρῶτον αἷμα καὶ οἱ πρῶτοι νεκροί.

Εἰς τούτους ἀτυχῶς προσετέθησαν κατὰ τὴν στρῶσιν τῶν ναρκοπεδίων τῆς περιοχῆς καὶ ἄλλοι 5 νεκροὶ καὶ 2 τραυματῆαι ἐκ προώρων ἐκκρήξεων τῶν ναρκῶν.

Τὴν ἐπομένην τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς Ταξιαρχίας εἰς τὴν ὀρισθεῖσαν θέσιν τῆς πρώτης γραμμῆς τοῦ Μετώπου, τὴν ἐπεσκέφθη ὁ Διοικητὴς τῆς 8ης Στρατιᾶς στρατηγὸς Montgomey, ὁ ὁποῖος ἐξέφρασεν εἰς τὸν Κατσώταν τὴν χαρὰν του, διότι εἶχε τὴν Ἑλληνικὴν

Ταξιαρχίαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, καθὼς καὶ τὴν ἐκτίμησίν του πρὸς τὸν Ἑλληνα στρατιώτην.

Τότε ἐζήτησε καὶ τοῦ ἔδωσαν ἐν Ἑλληνικὸν Ἐθνόσημον, τὸ ὁποῖον καὶ προσέθεσεν εἰς τὸ πλατύγυρον Αὐστραλιανὸν πιλίκιον του μαζί με τὰ ἐθνόσημα τῶν ἄλλων συμμαχικῶν στρατευμάτων πού ἐπολέμουν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Montgomery δὲν εἶχε καθιερώσει ἀκόμη τὸν περίφημον μπερέ του.

Ὁ Κατσώτας ἐπωφελήθη τῆς συμπτώσεως τῆς ἐορτῆς τοῦ Σταυροῦ μετὸν διὰ πρώτην φοράν βομβαρδισμὸν διὰ καταγιστικῶν πυρῶν παρὰ τοῦ πυροβολικοῦ τῆς Ταξιαρχίας τῶν θέσεων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐξέδωσε μίαν ἐμπνευσμένην ἡμερησίαν διαταγὴν.

Καὶ ἐπειδὴ αἱ συμπτώσεις ἐξηκολούθησαν, κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐπεσκέφθη καὶ ἐχαιρέτισε τὴν ἄφιξιν τῆς μονάδος εἰς τὸ Μέτωπον καὶ ὁ Ἄντιπρόεδρος καὶ Ὑπουργὸς Ἑθνικῆς Ἀμύνης Κανελλόπουλος.

Μίαν ἐντύπωσιν τῶν δυσκολιῶν τὰς ὁποίας ἀντεμετώπιζαν τότε οἱ στρατιῶται ἤμπορεῖ νὰ δώσῃ μία χαρακτηριστικὴ Ἀγγλικὴ ἐνέργεια.

Ἐπειδὴ ὡς γνωστὸν καὶ κατὰ τὰς δυσκολωτέρας στιγμάς των οἱ Ἄγγλοι δὲν χάνουν ποτὲ τὸ χιοῦμορ των, ἐσκέφθησαν καὶ διενήργησαν ἓνα δημοψήφισμα, μάλιστα, δημοψήφισμα, ποῖοι κατὰ σειρὰν ἦσαν οἱ σημαντικότεροι ἐχθροὶ των ἐκεῖ.

Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ δημοψηφίσματος ἔφεραν τὴν ἀκόλουθον σειρὰν σημασίας.

1ον τίς μνίγες. 2ον τὰς ἀμμοθύελλας. 3ον τὸ νερόν. 4ον τὸν καυστικὸν ἥλιον καὶ τὴν ἀφόρητον ζέστην. 5ον τοὺς Γερμανοὺς καὶ 6ον τοὺς Ἰταλοὺς!

Ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα αὐτὰ ἠμπορεῖτε νὰ ἐξαγάγετε τὰ συμπεράσματά σας διὰ τὸ ἠθικὸν τῶν ἀνδρῶν τῆς Στρατιᾶς.

Εἰς τοῦτο ἀσφαλῶς ἐπέδρασε σημαντικῶς τὸ γεγονὸς ὅτι, παρὰ τὰς δυσκολίας αὐτάς, ὄλαι αἱ ὑπηρεσίαι τῆς ἐπιμελητείας τῆς Στρατιᾶς ἐλειτούργουν ἄριστα.

Ἰδίως ἡ διατροφή τῶν μαχητῶν ἦτο πλέον ἢ ἐπαρκῆς καὶ ἱκανοποιητικὴ.

Οὐδέποτε ἔλειψε κατὰ τὰς περιόδους τῆς ἀναμονῆς καὶ στασιμότητος τὸ μαγειρευμένον φαγητόν.

Καμμία ἐπιδημία δὲν ἀνεφάνη. Αἱ ἀσθένειαι ἦσαν σπανιώταται καὶ ἀντεμετωπίζοντο ἀμέσως μολὶς ἐσημειώνετο κάποια, μετὰ ὅλα τὰ ἐπιστημονικὰ μέσα.

Ὅλα αὐτὰ ἐπιβεβαιώνουν ὅτι, ὡς προανέφερα, τὸ ἠθικὸν τῶν στρατευμάτων τῶν Συμμάχων, τὰ ὁποῖα ἦσαν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, ἦτο ἄριστον.

Οἱ Ἕλληνες στρατιῶται παρουσίασαν μίαν μεγάλην ἱκανότητα προσαρμογῆς.

Οἱ ἄνδρες τῆς Ἑλληνικῆς Ταξιαρχίας ἐσυνήθισαν εἰς τὰς συνθήκας αὐτάς καὶ ἄρκετὰ γρήγορα προσηρμόσθησαν εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐρήμου.

Οἱ στρατιῶται μας ποὺ εἶχαν πολεμήσει εἰς τὰ χιονοσκεπῆ βουνὰ καὶ τὰς ἀπροσίτους χαράδρας τῆς Βορείου Ἡπείρου ὡς καὶ εἰς τὰ ὄχυρά τῆς Μακεδονίας, εὐρέθησαν τώρα εἰς τελείως ξένον πρὸς αὐτοὺς περιβάλλον, μέσα εἰς τὴν ἀμμόδη καὶ ἀχανῆ ἔκτασιν εἰς τὴν ὁποίαν ὁ καυστικός ἥλιος, οἱ ἰσχυροὶ ἄνεμοι, καὶ αἱ ἀμμοθύελλαι ποὺ ἐτύφλωναν τὰ μάτια, ἐδημιούργουν πραγματικὰ δυσχερεστάτας συνθήκας.

Τόσον ὁ Κατσώτας προσωπικῶς ὅσον καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ κατέβαλαν συνεχεῖς φροντίδας ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς διαβιώσεως τῶν ἀνδρῶν.

Διὰ τῶν προσπαθειῶν των καὶ τῆς συνεχοῦς μερίμνης των πρὸς βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν συνέβαλαν, κατὰ πολὺ εἰς τὴν διατήρησιν ὑψηλοῦ τοῦ ἠθικοῦ τῆς Ταξιαρχίας.

Καθ' ὅλην τὴν χρονικὴν περίοδον τῆς ἀναμονῆς αἱ μεταξὺ τῶν ἀντιπάλων ἐμπλοκαὶ δὲν ἔλειψαν.

Κατὰ τοὺς τοπικοὺς βομβαρδισμοὺς καὶ τὰς περιπολίας, ἐσημειώοντο ἀτυχῶς ἄρκεται ἀπώλειαι ἐκατέρωθεν.

Κατὰ τινα νυκτερινὴν μικροσυμπλοκὴν μιᾶς περιπόλου μας, συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι ἀξιωματικοὶ καὶ ἄνδρες, Ἴταλοι καὶ Σλοβένοι.

23 Ὀκτωβρίου 1942.

Μία ἡμερομηνία τὴν ὁποίαν αἱ γενεαὶ τοῦ πολέμου δὲν πρόκειται νὰ λησμονήσουν ποτέ.

Εἶναι ἡ ἡμέρα ποὺ ἤρχισεν ἡ μεγάλη ἐπίθεσις τοῦ Montgomery κατὰ τοῦ Rommel.

Καὶ εἶναι ἡ ἱστορικὴ ἡμέρα ἡ ὁποία ἐσήμανε τὴν ἀρχὴν τοῦ τέλους, τὴν ἀρχὴν τῆς ἤττης τοῦ Ἄξονος, τὴν ἀρχὴν τῆς νίκης τῶν Ἑλευθέρων Λαῶν.

Ἀμέσως μετὰ τὴν μάχην τοῦ Ἄλὰμ-Ἑλ-Χάλφα, ὁ Διοικητὴς τῆς 8ης Στρατιᾶς Στρατηγὸς Montgomery ἤρχισε τὸν σχεδιασμὸν καὶ τὴν προπαρασκευὴν μιᾶς ἀποφασιστικῆς ἐπιθέσεως τῶν Συμμαχικῶν Δυνάμεων κατὰ τῆς Στρατιᾶς τοῦ Rommel, μὲ σκοπὸν, συμφῶνως πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μέσης Ἀνατολῆς Στρατηγοῦ Alexander, τὴν καταστροφὴν τῶν δυνάμεων τῶν Γερμανῶν.

Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιθέσεώς του ὁ Montgomery ἔκρινεν ὅτι ἡ σχετικὴ προετοιμασία τῆς Στρατιᾶς ἔπρεπε νὰ εἶναι τελειοτάτη.

Βεβαίως βάσις τῶν σκέψεων καὶ προθέσεων τοῦ Montgomery ἦτο ἡ σύνταξις ἐνὸς γενικοῦ σχεδίου ἐπιθέσεως, ὡς καὶ τῶν συναφῶν ἐπὶ μέρους σχεδίων.

Ἡ ἐτοιμότης καὶ ἡ δυνατότης τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῶν, ἡ ὑλοποίησις των δηλαδὴ, ἀπῆτει τὴν ἐκτέλεσιν μυρίων ὄσων προπαρασκευαστικῶν ἐνεργειῶν. Πέραν τούτων

ὁ Στρατηγὸς ἔκρινεν ὅτι ἐπεβάλλετο κατάλληλος ἐκπαίδευσις, ὡς καὶ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ προπαρασκευὴ τοῦ Στρατεύματος.

Ἐξετιμήθη, ὅτι πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῶν ὄλων θὰ ἀπητεῖτο χρόνος δύο περίπου μηνῶν. Ἐπίσης ὅτι θὰ ἦτο ἀπαραίτητον ὅπως κατὰ τὴν πρώτην φάσιν τῆς ἐπιθέσεως ὑπάρχη σεληνόφως.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω ἐκτιμήσεων, ἀπεφασίσθη ὡς ἡμέρα ἐνάρξεως τῆς ἐπιθέσεως ἡ 23 Ὀκτωβρίου, παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Βρεταννοῦ Πρωθυπουργοῦ περὶ ἐπισπεύσεώς της.

Ὁ Montgomery ἐστήριξε τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ὄλης ἐπιχειρήσεως εἰς τὴν μαζικὴν χρησιμοποίησιν τῶν Τεθωρακισμένων δυνάμεων, γεγονός πού προϋπέθετε τὴν ἐνιαίαν διοίκησιν αὐτῶν.

Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ὀργανώθη εἰδικὸν Στρατηγεῖον, ἐνῶ παραλλήλως ἔγινεν ἀνασυγκρότησις πολλῶν ἄλλων μεγάλων Μονάδων.

Ὡς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις ἐτέθη ἡ παραπλάνησις τοῦ ἐχθροῦ ἢ τοῦλάχιστον ἡ δημιουργία ἀμφιβολιῶν εἰς αὐτὸν περὶ τῆς ζώνης κατὰ τῆς ὁποίας θὰ ἐστρέφετο ἡ κυρία προσπάθεια τῶν Συμμάχων, ὡς καὶ ὁ χρόνος ἐπιθέσεως.

Ἐπεδιώκετο νὰ μὴ ἀντιληφθῇ ὁ ἐχθρὸς τὴν τεραστίαν συγκέντρωσιν τῶν Συμμαχικῶν Δυνάμεων καὶ ἐφοδίων εἰς τὸ Βόρειον Μέτωπον. Ἀντιθέτως, ἔπρεπε νὰ παραπληθηθῇ διὰ τῆς σκοπίμου παροχῆς εἰς αὐτὸν ἀπατηλῶν ἐνδείξεων ὅτι ἡ ἐπίθεσις θὰ ἐστρέφετο κατὰ τοῦ νοτίου μετώπου.

Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ τοῦ Montgomery εἶχαν ἐπινοηθῇ ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν καὶ ἐφαρμοσθῇ διάφορα στρατηγήματα πού ἀπεσκοποῦν εἰς τὴν παραπλάνησιν τοῦ ἐχθροῦ.

Μεταξὺ ἄλλων εἶχε κατασκευασθῇ πληθὺς ξυλίνων ὁμοιωμάτων πυροβόλων καὶ ἀρμάτων μάχης τὰ ὁποία ἐτοποθετήθησαν εἰς σημεῖα, πού θα παρετηροῦντο καὶ θὰ ἐξετιμῶντο παρὰ τῶν Γερμανῶν ὡς πιθαναὶ θέσεις ἐξορμήσεως.

Ζωτικῆς σημασίας ἐξ ἄλλου ἦτο ἡ ἀπόκρυψις τῶν τεραστίων ὄγκων ἐφοδίων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἀποκρυβῶν.

Πέραν ὄλων τούτων ἐπενεήθησαν μύρια ὅσα ἄλλα τεχνάσματα, ὡς ἡ εἰκονικὴ κατασκευὴ μεγάλου ἀγωγοῦ πετρελαίου κ.λπ.

Βεβαίως τὸ Σχέδιον Παραπλάνησεως καὶ Ἀποκρύψεως περιελάμβανε καὶ πολλὰ ἄλλα μέτρα καὶ ἰδίως μέτρα ἐχεμυθείας.

Μὲ ὅλα αὐτὰ ἐπετεύχθη ἡ πλήρης παραπλάνησις τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ τόσον ὥστε ὁ Rommel ὁ ὁποῖος ἐπίστευεν, ἀνεχώρησεν ἡσυχος εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ἐπανῆλθεν ἐπειγόντως εἰς τὴν Στρατιάν του μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συμμαχικῆς ἐπιθέσεως.

Ἐκ παραλλήλου κατεβλήθη μεγάλη καὶ ἔντονος προσπάθεια εἰς τὸν τομέα τῆς ἐκπαίδευσεως, καὶ ἰδιαίτερος τῶν τεθωρακισμένων Μεραρχιῶν. Ἡ ἐκπαίδευσις ἐγένετο εἰς περιοχὴν εὐρισκομένην πολὺ μακρὰν τοῦ μετώπου καὶ ἰδιαίτερα προσοχὴ ἐδόθη εἰς τὴν ἀκολουθητέαν μέθοδον καταστροφῆς ἢ ὑπερπηδήσεως συρματοπλεγμάτων καὶ διανοίξεως ναρκοπεδίων.

Ἡ τότε ἐπινοηθεῖσα μέθοδος ἐπεκράτησε καὶ ἐφαρμόζεται μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ἡ Ταξιαρχία μας, ἡ ὁποία ἦτο τεταγμένη εἰς τὸ μέτωπον, ἀπέστειλεν εἰς τὰ μετόπισθεν ὀμάδας ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν πρὸς παρακολούθησιν διαλέξεων, ἐπιδείξεων καὶ ἀσκήσεων.

Αὐτὸς οὗτος ὁ Στρατηγὸς Montgomery ὠμίλει ὁ ἴδιος εἰς τὰς συγκεντρώσεις ὀμάδων ἀξιωματικῶν ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου καὶ ἄνω, κατὰ τὰς ὁποίας ἀνέπτυσσε τὰ σχέδιά του καὶ ἔδιδεν ὁδηγίαν διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς μάχης.

Τέλος τὸ πρωῖ τῆς 23 Ὀκτωβρίου ἐκοινοποιήθη εἰς ὅλους τοὺς ἀνδρας τῆς Στρατιᾶς, ὡς προσωπικὸν μήνυμα τοῦ Στρατηγοῦ, ἡ ἡμερησία διαταγὴ του.

Ἦτο σαφὴς καὶ ἐξέφραζε τὴν πίστιν καὶ τὴν αἰσιοδοξίαν τοῦ ἡγέτου.

Ἡ διαταγὴ του αὐτὴ κατέληγεν ὡς ἐξῆς:

«Καὶ κανεῖς νὰ μὴ παραδοθῆ, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι τραυματισμένος καὶ ἡμπορεῖ ἀκόμη νὰ πολεμήσῃ».

«Ἄς ἰκετεύσωμεν ὅλοι» ὁ παντοδύναμος Θεὸς τῆς μάχης «νὰ μᾶς δώσῃ τὴν νίκην».

Ὡρα 21.40 τῆς 23 Ὀκτωβρίου 1942. Ἄπολύτος ἡσυχία ἐπικράτει, ὅταν λαμπρότατον φῶς καὶ τρομεροὶ ἤχοι διεδέχθησαν αἰφνιδίως τὸ σκότος τῆς νυκτὸς καὶ τὴν σιωπὴν τῆς ἐρήμου. Συνεχεῖς ἐκτυφλωτικοὶ ἀναλαμπαί, ποὺ ἀναπηδοῦσαν πρὸς τὰ ὕψη ἤρχισαν αἰφνιδίως νὰ φωτίζουσαν τὸν ὀρίζοντα καὶ ἀδιάκοποι τρομεροὶ κρότοι νὰ δονοῦν τὴν ἀτμόσφαιραν.

Τὴν ὥραν ἐκείνην ἤρχιζεν ἡ ἐξόρμησις τῆς 8ης Στρατιᾶς κατὰ τῶν Γερμανοῖταλῶν τῆς Ἀφρικῆς.

Χίλια πυροβόλα τῆς Στρατιᾶς τῶν Ἑλευθέρων Λαῶν ἐξετόξευαν μὲ συνεχεῖς λάμψεις καὶ τρομεροὺς κρότους τὰ καταστρεπτικὰ πυρά των.

Ἐκατοντάδες Συμμαχικὰ ἀεροπλάνα ἐβομβάρδιζαν τὰ πυροβόλα, τὰ ἀεροδρόμια, ὡς καὶ τὰς ἀποθήκας τῶν ναζιστῶν καὶ τῶν φασιστῶν. Καὶ ἀνετίναζαν τὰ πάντα. Ἀεροπλάνα, καύσιμα, πυρομαχικά. Ἐκθαμβωτικὸν φέγγος ἐφώτιζε τοὺς ἐπιτιθεμένους καὶ ἐθέρμαινε τὰς καρδίας των, ὅταν οὗτοι ἐφώρμων διὰ νὰ ἐπαναδώσουν τὴν ἀκριβῆ ἔννοιαν εἰς τὰ παρὰ τῶν ναζιστῶν διαστρεβλωθέντα ἰδανικὰ τῆς ἀνθρωπότητος.

Εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ δοθῇ ἡ πραγματικὴ εἰκὼν τῆς μεγαλειώδους ἐξορμήσεως τῆς 8ης Στρατιᾶς.

Διὰ νὰ σᾶς βοηθήσω ὁμῶς νὰ σχηματίσετε πληρεστέραν εἰκόνα, θὰ σᾶς διαβάσω μίαν περικοπὴν ἀπὸ τὴν περιγραφὴν, τὴν ὁποίαν ἔγραψε διὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἕνας Σκώτος ἀξιωματικὸς τῆς 51ης Μεραρχίας, ὁ ὁποῖος ἦτο προωθημένος κατὰ τὴν νύκτα εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην. Ἴδου αὐτή:

«Καθὼς ἐπλησίαζε ἡ ὥρα μηδέν, ἐγύρισα καὶ ἐκοίταξα πίσω εἰς τὰς γραμμὰς μας. Ξαφνικὰ ὀλόκληρος ὁ ὀρίζων ἔγινε ῥοδόχρους καὶ δι' ἓνα ἢ δύο δευτερόλεπτα ἐπεκράτησεν ἀπόλυτος σιγὴ. Ἐπειτα οἱ τρομεροὶ καὶ ἐκκωφαντικοὶ κρότοι τῶν πυροβόλων τῆς 8ης Στρατιᾶς μᾶς ἐκτύπησαν ὡς ἕνας συμπαγῆς τοῖχος ἀπὸ ἤχους, οἱ ὁποῖοι ἔκαναν ὄλην τὴν γῆν νὰ τραντάζεται.

Μέσα ἀπὸ τὸν ὀρυμαγδὸν αὐτὸν διεκρίνοντο καὶ ἄλλοι ἤχοι. Τὸ σφύριγμα τῶν ὀβίδων ἐπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας, τὸ κροτάλισμα τῶν πολυβόλων καὶ κᾶπου κᾶπου καὶ ἡ γνώριμος καὶ φιλικὴ ὑπόκρουσις τῆς γκαίντας τῶν Σκώτων. Τότε εἶδαμε ἓνα θέαμα πὺν θὰ ζῆ πάντοτε εἰς τὴν μνήμην μας. Φάλαγγες συνεχεῖς ἀπὸ κρानοφορεμένους ἄνδρας μὲ ἐφ' ὄπλου λόγχην, οἱ μπαγιονέττες τῶν ὁποίων ἄστραψαν εἰς τὸ σεληνόφως, καὶ ἐπάνω ἀπ' ὅλα τὸ μονότονον, ἀλλὰ πολὺ τονωτικὸν τραγούδι τῆς γκαίντας.

Καθὼς μᾶς ἐβλεπαν, μᾶς ἔκαναν τὸ σῆμα μὲ τὸν σηκωμένον ἀντίχειρα καὶ ἐσυνέχιζαν νὰ βαδίζουν σταθερὰ πρὸς τὰς γραμμὰς τοῦ ἐχθροῦ, αἱ ὁποῖαι τὴν ὥραν ἐκείνην ἦσαν τυλιγμένα ἀπὸ καπνοῦς». Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ περιγραφὴ.

Ὁ τρομερὸς ὄγκος τῶν πυρῶν πυροβολικοῦ καὶ ἀεροπορίας ἀπετέλεσε τὴν προπαρασκευὴν τῆς γενικῆς ἐπιθέσεως καὶ εἶχε σκοπὸν τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ ὑλικοῦ καὶ τὸν κλονισμὸν τοῦ ἠθικοῦ τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐπὸ τὴν σκέπην τῶν πυρῶν αὐτῶν 4 Μεραρχίαι Πεζικοῦ προήλασαν πρὸς Δυσμάς, διήνυσαν ἐντὸς 20 λεπτῶν τὴν οὐδετέραν ζώνην καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν ἀμυντικῶν θέσεων τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν αἱ Μεραρχίαι ἀπεδύθησαν εἰς ἓνα σκληρὸν καὶ αἱματηρὸν ἀγῶνα. Τὸ πρῶν εἶχαν καταλάβει σημαντικὴν ἔκτασιν τῶν ὑψωμάτων Κίτνει-Μιτεϊρίγια.

Αἱ ἀκολουθοῦσαι τεθωρακισμένοι Μεραρχίαι, παρὰ τὴν δυσχέρειαν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθησαν ἀπὸ τὰ μὴ διανοιγέστα πλήρως ναρκοπέδια, ἐσυνέχισαν τὴν προέλασίν των, ὑποστηριζόμεναι πλεον καὶ ἀπὸ Μεραρχίας Πεζικοῦ.

Ἡ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐξέλιξις τῆς μάχης κατέδειξεν εἰς τὸν Διοικητὴν τῆς 8ης Στρατιᾶς τὸ δυσχερέστατον τῆς εὐδωάσεως τῆς ἐπιθέσεως διὰ τῶν ὑψωμάτων τὰ ὁποῖα ἀνέφερα

καὶ τὸν ὑποχρέωσε εἰς τροποποίησιν τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου του, τροποποίησιν τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐγκαίρως προβλέψει ὁ Montgomery.

Βραδύτερον δέ, ὅταν καὶ πάλιν οὗτος ἀντεμετώπισεν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν, ἐτροποποίησεν ἀδιστακτῶς ἐκ νέου τὸ σχέδιόν του καὶ ἐξαπέλυσε νέαν ἐπίθεσιν κατὰ διαφοροτικοῦ αὐτὴν τὴν φορὰν στόχου. Ἡ ἰκανότης τῆς ἐγκαίρου ἀναπροσαρμογῆς τῶν σχεδίων εἶναι ἀπὸ τὰς κυριωτέρας ἀρετὰς τοῦ Ἡγήτορος.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἀλλαγαὶ καὶ τροποποιήσεις, πού ἐγένοντο ὅταν πλέον κατὰ τὰς ἐπομένους ἡμέρας ὁ κύριος ὄγκος τῶν συμμαχικῶν στρατῶν εἶχεν ἐμπλακῆ εἰς τὴν μάχην, εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν πλήρη ἀποπροσανατολισμὸν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἡ νεωτέρα ἐπίθεσις ὑπῆρξεν ἀπολύτως ἐπιτυχῆς καὶ ἔφερεν οὐσιαστικὸν ἀποτέλεσμα.

Τὴν 3ην Νοεμβρίου ἡ ἄμυνα τοῦ ἐχθροῦ εἶχε καταρρεύσει καὶ τὴν ἐπομένην ἡ μάχην εἶχε πλέον κριθῆ μετὰ πλήρη τὴν νίκην τῆς 8ης Στρατιᾶς, ἡ ὁποία καὶ ἤρχισεν ἀμέσως τὴν σύντονον καταδίωξιν τῶν ἠττηθέντων Ναζιστῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ 13ον Σῶμα Στρατοῦ εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκεν ἡ Ἑλληνικὴ Ταξιαρχίαν συμφώνως πρὸς τὰς διαταγὰς ἃς εἶχεν, ἀνέπτυξε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς μάχης ἔντονον καὶ συνεχῆ ἐπιθετικὴν δραστηριότητα.

Ἀπὸ 23 μέχρι 29 Ὀκτωβρίου ἐπετέθη ἐκ τοῦ νοτιωτέρου τομέως τοῦ μετώπου του. Παραλλήλως ἐξετέλεσεν ἐπὶ τοῦ λοιποῦ μετώπου πολλὰς διαδοχικὰς ἐπιχειρήσεις, κυρίως διὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ταξιαρχίας αἱ ὁποῖαι ἀπέβησαν λίαν ἐπιτυχεῖς.

Πέραν τῆς συμμετοχῆς τῆς εἰς τὰς γενικὰς ἐπιχειρήσεις τῶν μεγάλων μονάδων, αἱ ὁποῖαι συνίστων τὸν ὄγκον κρούσεως τῆς 8ης Στρατιᾶς, ἀνετέθησαν εἰς τὴν Ταξιαρχίαν καὶ μερικὰ ἐπὶ μέρους ἐγχειρήματα τὰ ὁποῖα ἐξετελέσθησαν ὡς ἀκολουθῶς μετὰ ἐπιτυχίαν.

Ὅπως ἀνεφέρθη ἤδη, ἡ Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία, ἡ ὁποία ἦτο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς 50 Μεραρχίας, εὐρίσκετο τὴν 23 Ὀκτωβρίου εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ νοτίου μετώπου.

Εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἀποστολῶν τῆς Ἀγγλικῆς Μεραρχίας ἡ Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία διετάχθη νὰ ἐκτελέσῃ τρία διαδοχικὰ ἐπιθετικὰ ἐγχειρήματα κατὰ τῶν ἔναντι τῆς ἐχθρικῶν δυνάμεων.

Τὸ πρῶτον ἐξετελέσθη λίαν ἐπιτυχῶς τὴν νύκτα τῆς 23 ἀπὸ δυνάμιν ἐφόδου ὑπὸ τοιοῦτον Ἰ. Καραμπότσον, ὅτε καὶ συνελήφθησαν οἱ πρῶτοι αἰχμάλωτοι τῆς μάχης τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν. Αἱ ἀπώλειαι μας ἦσαν 2 νεκροὶ καὶ 6 τραυματίαι.

Τὸ δεύτερον ἐγχείρημα ἐξετελέσθη τὴν νύκτα τῆς 25 ἀπὸ δυνάμιν ἐφόδου ὑπὸ τοιοῦτον Δημ. Καραβέλλαν κατὰ ἐχθρικῆς τοποθεσίας, τὴν ὁποίαν κατεῖχε τὸ Γερμανικὸν

τάγμα Μπούρχαρντ. Συνήφθη σκληρά μάχη. Αί απώλειαι τῆς Ἑλληνικῆς δυνάμεως ἦσαν 10 νεκροὶ καὶ 28 τραυματῖαι. Ἀξιωματικοὶ καὶ ὀπλίται.

Τὸ τρίτον ἐγχείρημα ὑπῆρξεν ἐπίσης ἐπιτυχὲς καὶ ἐξετελέσθη ἀπὸ δυνάμιν ἐφόδου ἐνὸς λόχου ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Μαρώνην.

Κατόπιν δυσκόλου ἀλλὰ θαρραλέας ἐπιθέσεως ἀνετράπησαν ἐκ τῶν θέσεών των αἱ ὑπερασπισταὶ τῆς τοποθεσίας. Αἱ απώλειαι μας ἦσαν 6 νεκροὶ καὶ 30 τραυματῖαι ἀξιωματικοὶ καὶ ὀπλίται.

Διὰ τὴν μάχην τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν ἔχει γραφῆ ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Κατσώταν ἓνα λίαν ἐνδιαφέρον βιβλίον μὲ τὴν γενικὴν περιγραφὴν τῆς μάχης, ὡς καὶ ἐν ἄλλο ἐξαιρετον βιβλίον ὑπὸ τοῦ ἀντιστρατήγου κυρίου Σοφ. Τζανετῆ, ὁ ὁποῖος τότε ὑπῆρέτει ὡς λοχαγός. Καὶ δρᾶττομαι σήμερον τῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ συγχαρῶ, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ εὐχαριστήσω θερμότατα τοὺς Στρατηγούς, διότι αἱ περιγραφαὶ των διὰ τὰ πρὸ τῆς μάχης ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς, ἀπετέλεσαν πολυτίμους πηγὰς δι' ἐμὲ κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς παρουσίας ὁμιλίας μου.

Ἐν συμπεράσματι πρέπει νὰ ἐκτιμηθοῦν δεόντως αἱ ἀκόλουθοι ἐπισημάνσεις ἐπὶ τῆς διεξαγωγῆς τῆς μάχης τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν.

1.- Ἡ θαναμαστὴ εἰς πληρότητα καὶ μεθοδικότητα προπαρασκευῆ τῶν ἀλληλοδιαδόχων ἐπιθέσεων τῆς 8ης Στρατιᾶς.

2.- Τὸ ἐφαρμοσθὲν παρὰ τῆς 8ης Στρατιᾶς εὐφυὲς καὶ ἀποδοτικὸν σχέδιον περὶ παραπλήσεως τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ σχέδιον αὐτὸ ἦτο πλέον ἢ ἀπαραίτητον, ἰδίως ἐὰν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὴν ἔρημον ἦτο δύσκολον νὰ ἀποκρυβοῦν προετοιμασίαι κολοσιαίας κλίμακος ὡς αἱ τῆς Στρατιᾶς.

3.- Ἡ σημειωθείσα ἐξαισία δεξιότεχνία τοῦ Στρατηγοῦ Montgomery κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς Μάχης, καὶ ἰδίᾳ ἡ λίαν εὐέλικτος καὶ ταχίστη προσαρμογὴ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ στρατηγοῦ πρὸς τὰς ἀλλεπαλλήλους καὶ ραγδαίως ἐξελισσομένας φάσεις τῆς μάχης.

Εἶναι ἀπολύτως βέβαιον, ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἐπισημαινόμενα εἶναι αὐτά, τὰ ὁποῖα ἐχαρακτήρισαν τὴν τακτικὴν, πού ἠκολουθήθη κατὰ τὴν μεγάλην καὶ ἱστορικὴν αὐτὴν νίκην τῶν Ἑλευθέρων Ἐθνῶν.

Καὶ κατὰ τὴν περίλαμπρον αὐτὴν νίκην ἀνακύπτει ἡ σημαντικὴ ἀλλὰ καὶ ἀποτελεσματικὴ παρουσία τῆς Ἑλληνικῆς Ταξιαρχίας, οἱ Ἀξιωματικοὶ καὶ ἄνδρες τῆς ὁποίας δικαιοῦνται νὰ εἶναι ὑπερήφανοι διὰ τοὺς ἀγῶνας των, οἱ ὁποῖοι ἀνεγνωρίσθησαν καὶ ἐτιμήθησαν ἀπὸ ἄνδρας ὡς οἱ:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

WILSON — ALEXANDER — MONTGOMERY — HORROCKS — NICKOLS

ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ — ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Εἰς μίαν σύντομον ἀναφορὰν σχετικῶς μὲ τὴν δρᾶσιν τῆς Ταξιαρχίας, θὰ ἀναφέρω μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ ἐκθέσεις καὶ κρίσεις Διοικητῶν Βρετανικῶν Μερραρχιῶν, τοῦ Διοικητοῦ τοῦ 13ου Σώματος Στρατοῦ καὶ τέλος αὐτοῦ τούτου τοῦ Montgomery, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν καλῶς τὴν πραγματικότητα.

Τὴν πρωΐαν τῆς 1ης Νοεμβρίου, ἐν πλήρει μάχῃ, δηλαδὴ, ἤλθεν εἰς τὴν Ταξιαρχίαν Σωματάρχης ὁ στρατηγὸς Hogrocks καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ Montgomery ἠρώτησε τὸν Κατσώταν ἐὰν ἤμπορῆ νὰ μετακινηθῆ εἰς τὸν Βόρειον Τομέα τοῦ Μετώπου, ὅπου ἡ Στρατιὰ ἀντεμετώπιζεν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν καὶ νὰ ἀναλάβῃ ἀμέσως δρᾶσιν.

Ὁ Κατσώτας διέταξε τὸν διερμηνέα του Ἑλ. Κοντομίχαλον νὰ διατυπώσῃ, γραπτῶς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τὴν ἀπάντησίν του ὡς ἐξῆς: «Ἡ Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία, Ἀξιωματικοὶ καὶ ἄνδρες, εἴμεθα πάντοτε ἔτοιμοι καὶ πρόθυμοι νὰ ἐκτελέσωμεν πᾶσαν ἀνατεθεισομένην πολεμικὴν ἀποστολὴν παρὰ τῆς 8ης Στρατιάς καὶ τοῦ συμμαχικοῦ Στρατηγείου».

Ὁ Hogrocks ἐμφανῶς εὐχαριστημένος διεβίβασεν εἰς τὸν Κατσώταν τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Βρετανῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν μονάδα.

Ἡ Ταξιαρχία δὲν ἐπρόφθασε νὰ μετακινηθῆ πρὸς Βορρᾶν λόγῳ τῆς ἀπὸ τῆς ἐπομένης ἀρξαμένης κάμψεως τῶν Γερμανῶν.

Τὴν 4ην Νοεμβρίου περὶ τὴν 10ην πρωϊνὴν ὁ Στρατηγὸς Hogrocks, ἐρχόμενος ἀπὸ τὰς Βρετανικὰς Μερραρχίας, ἠρώτησε μὲ περίφροντι ὕφος τὸν Κατσώταν ἐὰν ἡ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του δύναμις ἦτο ἐτοιμὴ διὰ νὰ κινηθῆ ἀμέσως πρὸς καταδίωξιν τοῦ ὑποχωροῦντος ἐχθροῦ.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Κατσώτα ἦτο ἀπλῆ: «Βεβαιότατα».

Τότε ὁ Βρετανὸς Στρατηγὸς ὑπέδειξεν εἰς τὸν χάρτην τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἔθετε καὶ ἔδωσε διαταγὴν «Καταλάβετε τὸ ὕψωμα 104».

Ἀμέσως, εἰδικὸν ἀπόσπασμα τῆς Ταξιαρχίας μὲ ἀρχηγὸν τὸν ἴδιον τὸν Διοικητὴν Συνταγματάρχην Κατσώταν καὶ ὡς διοικητὰς μονάδων τοὺς Μεσσηνόπουλον, Διαμαντόπουλον, Καρδαμάκην, Σορῶκον, Σιώτην καὶ Τζαννετήν, ἐκινήθη καὶ τὴν 14.00 ἡ δύναμις, ἀφοῦ διέσχισε τὰ ναρκοπέδια, φίλια καὶ ἐχθρικά, εὐρέθη εἰς ἀνοικτὸν καὶ ἐλεύθερον πεδίον.

Ἐκεῖ ὑπέστησαν ἔντονον ἀνασχετικὸν βομβαρδισμόν, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν κατέστη ἱκανὸς νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸ ἀπόσπασμα τῆς Ταξιαρχίας, τὸ ὁποῖον μὲ τὰ τεθωρακισμένα του, ἀφοῦ κατέλαβε τὸ ὕψωμα 104, ἤρχισε τὴν σύλληψιν καὶ ἐγκλεισμόν εἰς συρματοπλέγματα πολλῶν ἑκατοντάδων Γερμανοῖταλῶν.

Ἐκυριεύθησαν ἐπίσης μεγάλαι ποσότητες ὑλικοῦ καὶ περίπου 2500 αὐτοκίνητα.

ἽΟ Διοικητῆς τῆς 50ῆς Μεραρχίας Στρατηγὸς Nickols, μὴ ἀποκρύπτων τὴν χαρὰν του, συνεχάρη θερμῶς τὸν Κατσώταν διὰ τὰ ἐπιτευχθέντα.

ἽΟ Διοικητῆς τῆς 8ῆς Στρατιᾶς, ὁ Montgomery, λίαν ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Ταξιαρχίας, διετύπωσε μεταξὺ ἄλλων ἐγγράφως ὅτι «τὰ ἐκλεκτά σας στρατεύματα ἀνταπεκρίθησαν πάντοτε καὶ ἀμέσως εἰς πᾶσαν αἴτησιν τῆς 8ῆς Στρατιᾶς καὶ ἡ ἀξία των ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἐπροκάλεσε τὸν βαθὺν θαυμασμὸν τῶν Δυνάμεων τῆς Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας».

ἽΑπὸ τῆς πρωΐας τῆς 4ῆς Νοεμβρίου ἤρχισεν ἡ μαζικὴ ὑποχώρησις τῶν Γερμανικῶν Δυνάμεων.

ἽἩ μάχη τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν εἶχε λήξει μέ πλήρη νίκην τῶν δυνάμεων τῆς 8ῆς Στρατιᾶς.

Τὴν 26ην Δεκεμβρίου ἀπενεμήθη ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ εἰς τὸν Διοικητὴν Πανσανιάν Κατσώταν τὸ μεγάλο Βρετανικὸν παράσημον τὸ D.S.O, καθὼς καὶ μικρότερα παράσημα εἰς ἄλλους δύο ἀξιωματικούς καὶ δύο ὑπαξιωματικούς διὰ ἐπιδειχθεῖσαν γενναιότητα κατὰ τὴν μάχην. Οἱ παρασημοφορηθέντες Ἑλληνες ἦσαν οἱ: Ἀνθυπολοχαγὸς Ἀπ. Ἀποστολίδης, ὑπολοχαγὸς I. Πήλικας, λοχίας K. Βογιατζῆς καὶ λοχίας Τσολακίδης.

Καὶ τώρα ὀφείλω νὰ φέρω εἰς τὴν μνήμην μας ἐκείνους οἱ ὁποῖοι σήμερον, εἶναι οἱ μεγάλοι ἀπόντες ἀπὸ τὴν Αἴθουσαν τῆς Ἀκαδημίας.

Αὐτούς, πού ὅταν τοὺς ἐζητήθη νὰ στηρίξουν τὴν Πατρίδα, ἔδωσαν προθύμως τὸ «παρὼν» καὶ προσέφεραν ὅ,τι πολιτιμότερον εἶχαν. Τὴν ζωὴν των.

Τοὺς 85 νεκροὺς Ἀξιωματικούς καὶ στρατιώτας τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς Ταξιαρχίας οἱ ὁποῖοι κείνται εἰς τὴν ξένην.

«Ἀνδρῶν Ἐπιφανῶν πᾶσα γῆς τάφος».

Εὐχαριστῶ.